

ISSN:2181-0427 ISSN:2181-1458

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

2021 йил 6-сон

Бош муҳаррир: Наманган давлат университети ректори С.Т.Тургунов

Масъул муҳаррир: Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректор М.Р.Қодирхонов

Масъул муҳаррир ўринбосари: Илмий тадқиқот ва илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиғи Р.Жалалов

ТАҲРИРҲАЙЪАТИ

Физика-математика фанлари: акад. С.Зайнобиддинов, акад. А.Аъзамов, ф-м.ф.д., доц. М.Тўхтасинов, ф-м.ф.д., проф. Б.Саматов, ф-м.ф.д., доц. Р.Хақимов, ф-м.ф.д. М.Рахматуллаев.

Кимё фанлари: акад. С.Рашидова, акад. А.Тўраев, акад. С.Нигматов, к.ф.д., проф. Ш.Абдуллаев, к.ф.д., проф. Т.Азизов.

Биология фанлари: акад. К.Тожибаев, акад. Р.Собиров, б.ф.д. доц. А.Баташов, б.ф.н.

Техника фанлари: - т.ф.д., проф. А.Умаров, т.ф.д., проф. С.Юнусов.

Қишлоқ хўжалиги фанлари: – г.ф.д., доц. Б.Камалов, к-х.ф.н., доц. А.Қазақов.

Тарих фанлари: – акад. А.Асқаров, с.ф.д., проф. Т.Файзуллаев, тар.ф.д, проф. А.Расулов, тар.ф.д., проф. У.Абдуллаев.

Иқтисодиёт фанлари: – и.ф.д., проф. Н.Махмудов, и.ф.д., проф. О.Одилов.

Фалсафа фанлари: – акад., Ж.Бозорбоев, ф.ф.д., проф. М.Исмоилов, ф.ф.н., О.Маматов, PhD Р.Замилова.

Филология фанлари: – акад. Н.Каримов, фил.ф.д., проф. С.Аширбоев, фил.ф.д., проф. Н.Улуқов, фил.ф.д., проф. Ҳ.Усманова, фил.ф.д., проф. Б.Тухлиев, фил.ф.н, доц. М.Сулаймонов.

География фанлари: - г.ф.д., доц. Б.Камалов, г.ф.д., проф. А.Нигматов.

Педагогика фанлари: - п.ф.д., проф. У.Иноятлов, п.ф.д., проф. Б.Ходжаев, п.ф.д., п.ф.д., проф. Н.Эркабоева, п.ф.д., проф. Ш.Хонкелдиев, PhD П.Лутфуллаев.

Тиббиёт фанлари: – б.ф.д. Ғ.Абдуллаев, тиб.ф.н., доц. С.Болтабоев.

Психология фанлари – п.ф.д., проф. З.Нишанова, п.ф.н., доц. М.Махсудова

Техник муҳаррирлар: ***Н.Юсупов, Г.Акмалжонова***

Таҳририят манзили: Наманган шаҳри, Уйчи кўчаси, 316-уй.

Тел: (0369)227-01-44, 227-06-12 **Факс:** (0369)227-07-61 **e-mail:** iltiy@inbox.uz

Ушбу журнал 2019 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсати қарори билан физика-математика, кимё, биология, фалсафа, филология ва педагогика фанлари бўйича Олий аттестация комиссиясининг диссертациялар асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

“НамДУ илмий ахборотномаси–Научный вестник НамГУ” журнали Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг 17.05.2016 йилдаги 08-0075 рақамли гувоҳномаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги (АОКА) томонидан 2020 йил 29 август куни 1106-сонли гувоҳнома га биноан чоп этилади. “НамДУ Илмий Ахборотномаси” электрон нашр сифатида ҳалқаро стандарт туркум рақами (ISSN-2181-1458)га эга НамДУ Илмий-техникавий Кенгашининг 10.05.2021 йилдаги кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилиниб, илмий тўплам сифатида чоп этишга рухсат этилган (Баённома № 6). Мақолаларнинг илмий савияси ва келтирилган маълумотлар учун муаллифлар жавобгар ҳисобланади.

НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ-2021

ШАРҚ ВА ҒАРБ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚАРАШЛАРИ ЭВОЛЮЦИЯСИ

Абдуллаев Акмал Насриддинович

НамДУ Миллий ғоя ва ҳуқуқ таълими кафедраси катта ўқитувчиси

Аннотация: Ушбу мақолада Шарқ ва Ғарб мутафаккирларининг жамият, ҳуқуқий давлат, фуқаролик жамияти тушунчалари ва ривожланиши борасида ҳамда ушбу тушунчаларнинг ўзига хос хусусиятлари очиқ берилган.

Калит сўзлар: ҳуқуқий давлат, фуқаролик жамияти, замонавий Ўзбекистон, сиёсий онг, сиёсий тажриба.

EVOLUTION OF EASTERN AND WESTERN THINKERS 'VIEWS ON CIVIL SOCIETY

Abdullaev Akmal Nasriddinovich

Senior Lecturer at the Department of National Ideology and Legal Education, NamSU.

Resume: This article reveals the concepts and developments of Eastern and Western thinkers about society, the rule of law, civil society, as well as the features of these concepts.

Key words: rule of law, civil society, modern Uzbekistan, political consciousness, political experience.

ЭВОЛЮЦИЯ ВЗГЛЯДОВ ВОСТОЧНЫХ И ЗАПАДНЫХ МЫСЛИТЕЛЕЙ НА ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО

Абдуллаев Акмал Насриддинович

Старший преподаватель кафедры национальной идеологии и правового образования
НамГУ

Аннотация: В этой статье раскрываются концепции и разработки восточных и западных мыслителей об обществе, верховенстве закона, гражданском обществе, а также особенности этих концепций.

Ключевые слова: верховенство закона, гражданское общество, современный Узбекистан, политическое сознание, политический опыт.

“Фуқаролик жамияти” ва “давлат” чегараларини чеклаш ғояси немис файласуфи Г.Гегель таклиф қилди. Шунинг таъкидлаш кераки, жамият ва “фуқаролик жамияти” умуман давлат атамасини ташкил этади [1]. Тадқиқотчиларнинг фикрига кўра, “фуқаролик жамияти” фуқароларнинг эркинлиги ва автономиясига асосланган давлат юрисдикциясидан ташқаридаги жараёнларни ўзида ифода этади [2]. Айни шу маънода биз “давлат” ва “фуқаролик жамияти” нисбатан мустақил ижтимоий ҳодисалар эканлигига алоҳида эътибор қаратишимиз керак бўлади. “Давлат” ва “фуқаролик жамияти” жараёнларнинг қатъий таркибий қисмини ташкил этмайди. Чунки улар жамиятнинг ривожланиши ва реал жараёнларида фаол рол ўйнайдиган ўзига хос ижтимоий ҳодисалардир. “Фуқаролик жамияти” ғояси инсон шахсининг мавқеи ва кадр-қимматининг ифодаси сифатида Ғарбий Европа файласуфларининг илмий ютуқлари асосида ривожланди. Шарқ давлатларининг ижтимоий-фалсафий тафаккури ва сиёсий

тажрибаси фуқаронинг мавқеи ва турмуш тарзидан қатъи назар, инсониятнинг энг олий кадрият сифатида тенглиги устувор аҳамият касб этади. Тўғри Ғарб давлатларининг сиёсий маданиятида барча имтиёзлар шахсга берилади. Аммо Шарқнинг маданий анъаналарида жамият ва давлатнинг ўзаро алоқадорликда ривожланишига доимо алоҳида аҳамият берилади.

“Фуқаролик жамияти” - иқтисодий, маданий ва ҳуқуқий жиҳатдан ривожланган жамият ва “фуқаролик жамияти” аъзолари ўртасидаги сиёсий муносабатлар давлатдан мустақил равишда ва давлат билан муносабатларда ривожланиб бормоқда. Давлат бирлигида юқори даражадаги ижтимоий, иқтисодий, маданий, ахлоқий ва ижтимоий алоқаларга эга бўлган фуқаролик жамияти ривожланган ҳуқуқий муносабатларни яратади.

Ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини шакллантириш замонавий Ўзбекистон учун жуда муҳим масаладир. Таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон сиёсий ҳаётнинг бой тажрибасига, сиёсий онининг ўзига хос хусусиятларига эга ва ўзига хос ҳамда қийин шароитларда ривожланиб бормоқда. Шунинг учун Ғарб дунёси сиёсий тажрибасининг оддий нусхаси бизнинг фикримизча яхши нарса эмас.

Фуқаролик жамияти фуқаролар томонидан ихтиёрий равишда ташкил этилган институтлар ва бирлашмаларни ўз ичига олади. Ушбу институтлар ўзини ўзи бошқаради, яъни ҳукуматдан мустақил бўлиб, унга таянмайди, балки ҳукумат билан ҳамжиҳатликда яшайди ва ижтимоий ва фуқаролик ишларида ўзларининг жамоавий саъй-ҳаракатларини демократияни чуқурлаштириш ва тарғиб қилиш учун ишлатадилар. Меҳнат жамоалари, хотин-қизлар уюшмалари, атроф-муҳит ва инсон ҳуқуқлари институтлари, диний, бадиий ва маданий бирлашмалар фуқаролик жамиятининг намуналаридир. Фуқаролик институтлари узоқ вақтдан бери коллектив ҳаракатларнинг маркази сифатида мавжуд бўлган бўлса-да, фуқаролик жамияти замонавий маънода XVIII асрда Жон Локк, Иммануел Кант, Жан Жак Руссо, кейинчалик эса XIX асрда Жон Створт Маилнинг сиёсий фалсафасида пайдо бўлган [3]. Албатта, жамоат соҳасини фуқаролик жамияти олдига олиб чиққан олим йигирманчи асрнинг буюк файласуфи Юрген Хабермас ҳисобланади [4]. Фуқаролик жамияти, юқорида айтиб ўтилганидек, кўпроқ ижтимоий ва фуқаролик масалаларига эътибор беради, аммо сиёсий жамият сиёсий ҳокимиятни қўлга киритишда сиёсий партиялар ва тузилмаларни кўпроқ қамраб олади. Икки фуқаролик ва сиёсий жамият демократик жамиятни шакллантиришда бир-бирини тўлдирishi мумкин. Бу ҳақидаги қарашларни мамлакатимиз олимларидан М. Шарифхўжаев, Н. Шодиев, С. Хусанов, Т. Дўстжонов ҳам Арастудан бошлаб ўрганадилар. Масалан, М. Шарифхўжаев “Арасту давлат – бу фуқароларнинг, фуқаролик жамиятининг умумуюшмасидан бўлак нарса эмас, деб таъкидланган эди” деб ёзади. [5] Т.Дўстжонов ва С.Хасановлар эса “Қадимги дунё мутафаккирлари Суқрот, Демокрит, Афлотун, Полибий, Цицерон ҳуқуқий давлат хусусиятлари ва назарий асосларини биринчи бўлиб очиб беришга уринишган. Бинобарин, ҳуқуқий тан олинадиган ва айни пайтда чекланган давлат ҳокимияти, қадимги мутафаккирлар фикрича, адолатли ҳуқуқий давлат ҳисобланади... Хуллас, қадимги Юнон ва Рим мутафаккирларининг ғоялари улардан кейинги тараққийпарвар сиёсий ҳуқуқий таълимотларнинг юзага келиши ва ривож топишига сезиларли таъсир кўрсатди” [6]

Фуқаролик жамияти - бу ҳуқуқий демократик давлат. Бундай жамият маълум бир фуқарога йўналтирилган бўлиб, анъаналар ва қонунлар ва халқаро гуманистик идеалларга нисбатан ҳурмат муҳитини ташкил қилади. Фуқаролик жамияти фаровонликка эришиш ва шахслар ва фуқароларнинг ҳуқуқларини амалга ошириш учун имкониятлар яратади, шу билан бирга табиий равишда ҳокимиятни чеклаш ва давлат органлари фаолиятини тартибга солиш воситаларини яратади. Фуқаролик жамиятининг келиб чиқиши цивилизацияларнинг ривожланиш тарихида акс этади, уни ҳар бир даврнинг фикрловчи шахсларининг ақл, эркинлик, фаровонлик ва адолат бўладиган идеал ижтимоий тизим моделини ташкил этиш истаги деб таърифлаш мумкин. Бундай жамиятни яратиш ҳар доим давлатни такомиллаштириш ва қонун ва қонун ролининг устунлиги масалалари билан боғлиқ бўлган. Шу боисдан ҳам “фуқаролик жамияти” тушунчасини илк муаллифларидан бўлган Арасту (милоддан аввал 384-322 йиллар) сиёсати тафаккур марказига фуқаро манфаатларини қўяди. “Биринчи муаллим” “фуқаро” деганда жамиятнинг ҳар қандай аъзосини эмас, балки эркин ва озод кишиларни назарда тутган. Унинг фикрига кўра, давлат – бу фуқаролар йиғиндиси, яъни фуқаролар жамиятидир. Кўриниб турибдики, Арасту “давлат” ва “фуқаролар жамияти” тушунчаларини айнан бир хил маънода ишлатади [7]. Масалан, қадимги дунёда бу фикр Афлотуннинг эйдос назариясида ифодаланган. Бундан ташқари, Арастунинг давлат фуқаролардан ташкил топган, бошқача айтганда, фуқаролик жамияти бўлган ўзини ўзи таъминлайдиган бирлик эканлиги ҳақидаги фикрини ҳисобга олиш керак. Цицерон одамлар учун тенг ҳуқуқлар ғоясини қўллаб-қувватлаб, қонун фуқаролик жамиятининг бирлаштирувчи бўғини эканлигини ва қонун томонидан яратилган қонун ҳамма учун бир хил эканлигини таъкидлади. Инсоният ривожланишининг дастлабки босқичларида бундай жамият инсониятнинг ҳозирги иқтисодий тараққиёти ва ижтимоий-сиёсий муносабатларнинг ривожланиши туфайли юзага келган давлат билан тўлиқ боғлиқ бўлган эди. Антик давр ва ўрта асрлардаги кўпгина мутафаккирлар назарида: “Давлат ижтимоий муносабатларни йўлга солувчи асосий институт бўлган. Воқеликни бундай тушуниш жамият тараққиётининг ушбу босқичида жамият ва давлатнинг ўзаро муносабатлари ҳамда икки ёқламалиги концепциясининг мавжуд эмаслиги натижасидир” [8].

Абу Наср Форобий Шарқ фалсафасида илк бор фуқаролик жамияти (фозил шаҳар) барпо этиш учун мамлакатда адолатли бошқарувни жорий қилиш зарурлигини таъкидлайди. Мутафаккир бошқарув шакллари хусусида мулоҳаза юритар экан, давлатнинг ички ва ташқи функцияларини санаб ўтади. Ушбу функциялар самарадорлиги (ички – фуқаролар бахт-саодатини таъминлаш; ташқи – шаҳарни муҳофаза этиш) бошқарувнинг оқилона ташкил этилишига бориб тақалади. Форобий бундай бошқарув шаклларига яқкаҳокимлик, кичик гуруҳ томонидан мамлакатнинг бошқарилиши ва халқ томонидан сайланган ҳукмдор ҳокимиятини киритади. Оқилона сиёсатгина инсоннинг жамиятдаги ҳуқуқ ва масъулиятини кучайтиради, деб ҳисоблайди [9]. Форобий орзу қилган фозил ва адолатли жамоанинг жоҳил жамоаларидан фарқи шундаки, унда одамлар энг гўзал ва яхши мақсадларга ҳамда умумий манфаатларга эришиш йўлида бир-бирларига яқиндан ёрдам берадилар. Кўриниб турибдики, Форобий фозил жамоа қуриш учун инсонларнинг маънавий юксалиши, фуқаровий фазилатларга эга бўлиши талабларини илгари суради. Форбий X асрнинг бошларидаёқ

адолатли фуқаролик жамиятининг содда ва оддий модели лойиҳасини қуйидагича таърифланган: “Маданий жамият ва маданий шаҳар (ёки мамлакат) шундай бўладики, шу мамлакатнинг аҳолисидан бўлган ҳар бир одам касб – ҳунарда озод, ҳамма баробар бўлади, ҳар ким ўзи ситаган ёки танлаган касб – ҳунар билан шуғулланади. Одамлар чин маъноси билан озод бўладилар. Бири иккинчисига хўжайин бўлмайди. Одамларнинг тинчлик ва эркинликларига ҳалақит берувчи султон (яъни, подшоҳ) бўлмайди. Улар орасида турли яхши одатлар, завқ-лаззатлар пайдо бўлади” [10]. Кўриниб турибдики, мутафаккир илгари сурилган “маданий жамият” нинг асосий белгиси фуқаролик жамиятининг энг асосий унсурларидан бири – инсон эркинлиги бўлганлиги билан ҳам аҳамиятлидир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. – М.: Академический Проект, 2018. – 494 с.
2. Социальная работа и гражданское общество. Коллективная монография под редакцией И.А. Григорьевой, А.А. Козлова, В.А. Самойловой. Санкт - Петербург . Скифия-Принт, 2006. - 312с.
3. Куценков А.А. Очерки гражданского общества Индии. Часть II: Гражданское общество: организации и движения. М. ИВ РАН. 2017. - 280 с.
4. Хабермас Ю. Структурное изменение публичной сферы: Исследования относительно категории буржуазного общества. Пер. с нем. М. Весь Мир 2017. - 344 с.
5. Шарифхўжаев М. Ўзбекистонга очик фуқаролик жамиятининг шаклланиши Т., “Шарқ”. 2003, 9-бет.
6. Т Дўстжонов, С.Ҳасанов. Ўзбекистон демократик тараққиёт йўлида. Т., 2004. 8-бет
7. Қаранг: Аристотель. Политика. Антология мировой философии. – М., 1969. Том-1, часть – 1.С.465-475.
8. Мавлонов Ж.Ё. Фуқаролик жамиятига оид замонавий концептуал дискурсининг асосий йўналишлари (ижтимоий-фалсафий таҳлил). Автореферат. «АКАДЕМИЯ НОШИРЛИК МАРКАЗИ» ДУҚ, 2017.- Б.11.
9. Қаранг: Фаробий А.Фозил одамлар шаҳри. – Т.: Халқ мероси, 1993. 159-161-бетлар.
10. Қаранг: Фаробий Абу Наср. Фозил одамлар шаҳри. – Т.: А.Қодирий номидаги халқ мероси нашр., 1993. 190-бет.
11. Abdullayev, A. (2019). The relationship in the development of the family and society. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(1), 114-118.

ИЖТИМОЙ ТАРАҚҚИЁТ КОНЦЕПСИЯСИНИ ТАДҚИҚ ЭТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ

Ходжаев Олимхон Шавкатович

Қўқон давлат педагогика институти ижтимоий фанлар кафедраси ўқитувчиси

Телефон: +998973707530 lider8304@list.ru

Аннотация: Мазкур мақолада фалсафий тафаккур тараққиётида ижтимоий тараққиёт тушунчасининг мазмун моҳияти уни тушуниш муаммоларнинг ўзига хос хусусиятлари очиб берилган. Назарий ва амалий тадқиқотлар натижасида жамият

МУНДАРИЖА

ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ

01.00.00

ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

1	Kvadratik va kubik stoxastik jarayonlar Boboqulova S.B	3
2	Учинчи тартибли сингуляр коэффициентли гиперболик типдаги тенглама учун қўйилган чегаравий масалани ечиш. Мелиқўзиева Д.М	6
3	Экспериментальное исследования поляризуемости и дипольного момента трансформаторной масла трм-3 Кучкаров Х.О, Абдуназаров А.А, Неъматжонов Ш.Р	13
4	Steam ta'limining afzalliklari Nurmatova M, M	19
5	Кучли электромагнит майдондаги p-n ўтиш дифференциал қаршилиги ва диффузион сизимига деформация ва ёруғликнинг таъсири Гулямов Г, Дадамирзаев М. Г , Косимова М.О	23
6	Суперконденсаторлар учун полимер гидрогелларни физик-механик хоссаларини тадқиқ қилиш Шодманов Ж.А, Боймирзаев А	30
7	О равномерной сходимости случайных полей в $s(s)$ Акбаров М, Мирзакаримова Н.М	34
8	Физикадан ночизиқли таълим траекторияларини қуришнинг методик модели Имомов О.Э	37
9	Металларнинг сирти ва сиртига яқин соҳалари хоссаларини ионли бомбардировка таъсирида ўзгариши Элмуродов Р, У, Ниязов Ш,К, Саматов Ғ,Б, Абдуллаев А, Маърипов И. И,Файзуллаев А	42
10	Ikki o'lchamli materiallarda fermi energiya ossilyatsiyalariga kvantlovchi magnit maydonning ta'siri Mirzayev J.I	51

КИМЁ ФАНЛАРИ

02.00.00

**ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ
CHEMICAL SCIENCES**

- 11 Саримсоқпиездан озиқ-овқат қўшилмалари тайёрлаш ва уларни кимёвий таркибига кўра синфлаш
Асқаров И. Р, Исақов Х, Маматқулова Ў.О 56
- 12 Моддалар билан ипак матоларни бўяш жараёнини жадаллаштириш
Ҳазратова Д. А, Ихтиярова Г.А, Алиева М. Т 62
- 13 Влияние криогенного консервирования на кристаллообразование в сырье растительного происхождения
Джураева Л. Р, Мухамадиев Б.Т 68
- 14 Кротониденимин-о-бензой кислотанинг электрон структурасини квант-кимёвий ҳисоблашлар ёрдамида тадқиқ қилиш
Назаров Н.И, Бекназаров Ҳ.С, Мирзаева Г. А 72
- 15 Нокондицион фосфоритларни органоминарал ўғитларга қайта ишлаш
Темиров Ў.Ш, Усанбаев Н.Х, Намозов Ш.С, Маматалиев А.А, Пиримов Т.Ж 75
- 16 Поливинилхлоридни моноэтаноламин билан модификациялаш орқали янги сорбентларнинг синтези
Бозоров Л.У, Тўраев Х.Х, Умбаров И.А, Касимов Ш.А, Эшқараев С.Ч..... 80
- 17 Ўзаро аралашмайдиган иккиламчи полимерлар асосида композицион материаллар ишлаб чиқариш тенденцияларига замонавий ёндошиш
Бекназаров Э.М, Лутфуллаев С.Ш,Жўраев З.Ю 85

БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

03.00.00

**БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
BIOLOGICAL SCIENCES**

- 18 Баъзи ноёб доривор ўсимликларни *in vitro* шароитида кўпайтиришнинг назарий асослари
Дехқонов Д.Б, Мустафина Ф. У 89
- 19 Zarafshon vohasida istiqomat qiluvchi kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishini baholash
Rasulov S. Q, To'ramqulov Sh.N 93
- 20 Тошкент ботаника боғи шароитида *acer campestre* L. баргларида морфометрик белгиларини қиёсий ўрганиш
Ҳақимов Ш. В, Лаптева Р. А, Махкамов Т.Х 99
- 21 Магнолия грандифлора (*m.grandiflora* L.) уруқкўчатларини ўсиши ва ривожланишига минерал ўғитларнинг таъсири.
Бахрамов Р.М 105

22	Мас технологияси асосида яратилган всзғз авлод дурагайларида тола сифат кўрсаткичларининг таҳлили Бойқобилов У.А., Дарманов М.М, Хусенов Н.Н, Макамов А.Х, Норбеков Ж.К., Рахимова Г. О, Бўриев З.Т	111
23	The effect of the microbial composition "zamin -m" on some biometric parameters of the plant <i>Cynara Scolymus l.</i> in salt condition of soils Sabirova M.B, Murodova S.S	117
24	Марказий Ўзбекистон тўғриқанотлиларининг ривожланиш фенологияси Мирзаева Г.С, Тураева З. Р , Тожиматов Д. АМамадова М.М, Икромов Т.С	120
25	Оқова сувларни кичик кичик ряска (<i>lemna minor l</i>) ўсимлиги ёрдамида тозалаш ва балиқчиликда қўллаш биотехнологияси (Бухоро вилояти мисолида) Бўриев С.Б, Юлдошов Л.Т	124
26	Биохилма-хиллик табиат асосидир Кирийигитов Х. Б,Рахмонқулов У	130

05.00.00

**ТЕХНИКА ФАҲЛАРИ
ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ
TECHNICAL SCIENCES**

27	Исследования общих математических характеристик приложения логических операций и табличной замены в криптографических преобразованиях Акбаров Д.Е, Умаров Ш. А	136
----	--	-----

09.00.00

**ФАЛСАФА ФАҲЛАРИ
ФИЛОСОФКИЕ НАУКИ
PHILOSOPHICAL SCIENCES**

28	Янги Ўзбекистонда ёшлар иқтисодий тафаккурини ўстиришнинг усул ва воситалари Асракулова А.Н	141
29	Кубравия ва нақшбандия таълимоти: таҳдил ва тавсиф Норова М. Ф	146
30	Qonun ustuvorligi - fuqarolik jamiyatining muhim omili va asosiy shartlari. Toshpo`latova N.S	152
31	The positivistic essence of Nikolay Mikhailovsky Zatsepin A.V.....	156
32	Мухаммад Ғаззолий таълимотида сабр ва шукр тушунчаларининг фалсафий-ахлоқий талқини Рустамов Б Б	159
33	Марказий осие алломаларининг жаҳон цивилизациясига қўшган ҳиссаси. . Воҳидова М. Т.	165

34	Жамият тараққийетининг янги босқичида гендер тенгликни таъминлашнинг ижтимоий аҳамияти Ахророва С.А	169
35	Мамлакатимизда иқтисодий ва ҳуқуқий ислоҳотларни илмий-инновацион таъминлаш муаммолари Мадумаров Т.Т, Ғуломжонов О.Р	176
36	Ўзбекистонда гендер тенглиги масалалари ва халқаро мажбуриятлар Аннаева Н.Р	183
37	Ёшларга оид давлат сиёсатининг янги аҳамияти ва фойда топиши Шоимов А.Р, Бўриева М.О	188
38	Талабаларда толерантлик фазилатини шакллантиришнинг ҳуқуқий асослари Расулова М.А,Цағараева О.Б	196
39	Янгиланаётган Ўзбекистонда гендер муаммоларини бартараф этишда ахлоқий қадриятларнинг ўрни Мадумарова З	202
40	Ахлоқий маданият ва қадриятлар тизимининг тарихий-фалсафий таҳлили Мамадиева Н.Х	207
41	Миллий юксалиш жараёнида шахс маънавий камолотини юксалтириш муаммолари ва ечимлари Исламова Д.Х	214
42	Шарқ ва ғарб мутафаккирларининг фуқаролик жамияти тўғрисидаги қарашлари эволюцияси Абдуллаев А.Н	219
43	Ижтимоий тараққийёт концепциясини тадқиқ этишнинг замонавий методологик асослари Ходжаев О.Ш	222
44	Бўлажак бошланғич синф ўқитувчиларини тарбия фанини ўқитишга методик тайёргарлигини такомиллаштириш Халилов Ф. Ф	226
45	Шахсга йўналтирилган таълим жараёнида бўлажак ўқитувчиларнинг мотивацион қобилиятларини ривожлантиришнинг психологик-педагогик хусусиятлари Мамажоновна З.М	232
46	Малака ошириш жараёнида ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришнинг педагогик имкониятлари Бобоёров Ш. С	240
47	Шахс маънавий маданиятини ривожлантиришнинг ҳуқуқий-фалсафий аспектлари Солибоев У.....	245

10.00.00

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PHILOLOGICAL SCIENCES

48	Ошибки в письменной работе студентов Хамдам-зода Л	251
49	Sinxron tarjima san'atini egallash strategiyalari Abdullayeva G. G	257
50	Индивидуальные вариации в овладении вторым языком Бобокулова Г.Ш	263
51	Эртак ва унинг тарихига бир назар Имяминова Ш.С.....	267
52	Comparative research of english and Uzbek toponyms Ismatova N.M	270
53	Ingliz va o'zbek lingvomadaniyatida "Happiness" va "Baxt" kontseptining ifodalanishi Jumayeva O.I	275
54	Теория множественного интеллекта и изучение языка Каххорова Ш.Ш	279
55	Tetralogiyaning tadrijiy taraqqiyoti Qo'uliyeva G.N	283
56	Инновационные методы обучения английскому языку для специальных целей Мирходжаева М.И	287
57	Oliy o'quv yurtlarida rusiyzabon talabalarga o'zbek tilini o'qitish muammolari Normatova Sh.U	291
58	Abdulla Oripovning "Haj daftari"she'riy turkumi haqida Fayzullayeva O.X	295
59	Feminist yozuvchilar asarlarida badiiy tasvir vositalarini qo'llanilishi xususida Abdullayeva N	299
60	Yetuk o'zbek adibi Isajon Sultonning "Boqiy darbadar" asari misolida tarixiy inversiya Naimova A.M	303
61	Тилшуносликда матн талқини Қозоқова Н.А	308
62	Обучение Английскому языку с помощью литературы Курбонова Ш.Х	312
63	Frazeologiyani o'rganish va inson ruhiy holatini ifodalovchi frazeologik birliklarning chog'ishtirma tahlili Saidova Z.X	316
64	Ўзбек тилида тарз ифода воситаларининг морфологик, синтактик, лексик ва услубий ифодаланиши Абдуллаев А	320

65	Ona tili darslarida o`quv lug`atlaridan foydalanish samaradorligi Tursunova O.F	325
66	Aforizmlar lingvistik tadqiqot obyekti sifatida Akramov I.I	330
67	Насимий ва фуқрат ижодида табиат тасвири Амонова З. Қ	335
68	Бахшининг бадиий маҳорати Тилавов А	339
69	Инглиз ва ўзбек тилларида эвфемизмларнинг ўрганилиши ва лисоний хусусиятлари Рузиева Н.З	342
70	Мумтоз жанрда макон ва вақт категорияси (Алишер Навоий шеърлари мисолида) Йўлчиев Қ.В	347
71	Использование лингвистической терминологии при изучении сегментной фоностилистики имени существительного русского, Узбекского и Английского языков Гафуров Б.З	353
72	Biznes turizm terminlarining qiyosiy lingvo-semantik tahlili Gavharoy Isroiljon qizi	357
73	Абдулла Ориповнинг поэтик сўздан фойдаланиш маҳорати Хамдамов А.Н	365
74	Синтактик фигуралар таснифи Абдулаттоев М.Т	371
75	Sayyid Qosimiy asarlarida badiiy san`atlar Normurodov O.B	377
76	Frazeologik birliklarning semantik-grammatik va uslubiy xususiyatlari Saidova N. A	380
77	Специфика в изображении образа «кавказского пленника» в русской литературе Юлдашева О	386
78	Сўз” ва “Термин” концептларининг лингвистик таърифлари ҳамда уларнинг ўзаро муносабатлари Хамдамов Р.М	390
79	Ҳ.Худойбердиеванинг сўзларни кўчма маънода қўллаш маҳорати Юсупова Д.Ю	395
80	Intonatsiya va pauzaning uslubiy xususiyatlari Yadgarova Z.T	403

13.00.00

**ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES**

81	Профессионал таълим муассасаларида бошқарув фаолияти самарадорлиги Турғунов С.Т., Шодманов Қ.О,Юлдашев М.А.	408
82	Наманган шаҳар “Орзу” маҳалласи тажрибаси асосида “Хавфсиз маҳалла” концепциясини амалиётга татбиқ этиш тизими Исамутдинов Р.Р.	411
83	Использование современных информационных и дидактических технологий в учебном процессе Замилова Р. Р.	416
84	Инклюзивное образования. внедрение инклюзивного образования в Узбекистане. Narmatova A.P.	420
85	Касбга йўналтирилган топшириқлар техника олий таълим муассасаларида математикани касбга йўналтириб ўқитиш воситаси сифатида Тураев Ў.Я.	425
86	Рақамли дунё шароитида бошланғич таълимда интеграциялашган таълимни такомиллаштириш технологияси асосида самарадорлигига эришиш истиқболлари Салохитдинова Н.М.	430
87	Автоном таълим муассасалари: асосий хусусиятлар, ютуқ ва камчиликлар Исмоилов Т.И.	437
88	Инновационные подходы в методах обучения иностранным языкам Жабборова Д.Ш.	442
89	Tikansiz – gul, sadafsiz – dur, mashaqqatsiz hunar yo’qdur. Kurbonova M.	446
90	Техника олий таълим муассасаларида “олий математика”ни масофавий таълим шаклидан фойдаланиб ўқитиш Қамбаров М.З.	451
91	To the issues of the formation of the pedagogical excellence of the teacher Mikheeva A.	456
92	O’quvchilarning ingliz tilida nutq kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol mashqlardan foydalanish Akbarova R.A.	460
93	Ёшларни бағрикенглик руҳида тарбиялашнинг педагогик асослари Самадова С. С.	464
94	The role of internet technologies in science and education Khusanov Kh.Y.	469
95	Методы обучения фонетике маленьких детей Туракулова Д.К.	474

96	Using mind map technology in english lessons Khaidarova N. G	477
97	Қисқа ва ўрта масофага югурувчи спортчиларда чидамкорлик сифатини ривожлантириш Abdullayev O. Q	481
98	Таълим сифатини таъминлашда компетентли ёндашув кўрсаткичлари Айнакулов М.А	485
99	Educating through mentoring and coaching in professional development Juraeva G. B	490
100	Интернет орқали ёшлар онгига салбий таъсир этувчи ғоялар ва улардан ҳимояланишнинг педагогик-психологик жиҳатлари Байджанов Б.Х	494
101	Жамият ривожланишида ўқитувчилик касби ва унга қўйилган асосий талаблар Гапшаров Б.Н	501
102	Талабаларнинг ижтимоий фаоллигини ривожлантиришда маънавий қадриятларнинг ўрни Гуламова Н.Г	505
103	Муסיқа воситасида ўқувчиларни миллий руҳда тарбиялаш – муҳим педагогик муаммо сифатида Джумабаева Муқаддас Ш	
104	Texnik yo'nalishdagi oliy o'quv yurtlarida kredit-modul tizimida matematik fanlarni o'qitishning nazariy va amaliy masalalari Jarqinov D.U	513
105	Электрон таълим ресурсларини конструкциялашнинг инструментал воситалари Усанов М.М	518
106	Ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалаларига доир Джуманазарова З.О.	523
107	Университетлар автономияси ва рақобатбардошлигини таъминлаш борасидаги хорижий тадқиқотлар таҳлили Сиддиқов И.Б	528
108	Модульные технологии обучения в профессиональной подготовке обучающихся вуза Камалова К.Ф	535
109	Замонавий касб-ҳунар таълимида касбий қизиқишларни шакллантириш омиллари Юсупов О.Я	541
110	Умумий ўрта таълим мактабининг 5-6 синф ўқувчиларини баскетбол спорт ўйини орқали жисмоний тайёргарликларини ривожлантириш Зокиров У.М	544
111	Oliy ta'lim tizimida gendr rivojlanish imkoniyatlari Narzullayeva G.N	549

112	Ҳарбий таълим жараёнини босқичма-босқич кредит-модуль тизимига ўтказишнинг айрим масалалари Сотводдиев А. Ю	553
113	Метод исследовательской деятельности на уроках литературы Буранова Н.Ш	557
114	Олий таълимда автономия тамойилларини жорий этиш муаммолари (хорижий давлатлар тажрибаси мисолида) Сиддиқов И. Б	562
115	Мактаб физика курсини ўқитишда илмий ва ўқув билимлар муносабатининг психологик ва педагогик жиҳатлари. Обидова З.Н	570
116	Узлуксиз таълим тизимида технология фанини ўқитишнинг узлуксизлиги ва узвийлигини таъминлаш – педагогик муаммо сифатида Олимов Б.У	574
117	Oliy ta'limda masofaviy ta'lim berish jarayoniga pedagogik kadrlarning tayyorgarlik kompetentligini shakllantirish metodlari. Pardayeva G. A	578
118	Ўқув жараёнига инновацион таълим технологияларини қўллаш Косимов А.С, Раимов Ғ.Ф, Мирзамуратов Б.Ф	582
119	Тарихни ўқитишда аксиологик ёндашув: тузилмаси ва таркибий асослари Юлдашев Ж.А	588
120	Бадий тарихий асарларда спорт соҳасига оид терминларининг қўлланиши Салиҳов Р.А.....	592
121	Ривожланган мамлакатлар таълим тизими тараққиётининг айрим масалалари: Финландия мисолида Аббасова М. О	595
122	Таълим тизимини бошқаришда касбий компетентлик йўналишлари Худайбердиев Б.Б	602
123	Ўзбек халқ мусиқа ижодида устоз-шогирд анъаналарининг ўзига хослиги. Турдиев Ш.А	607
124	Қишлоқ хўжалиги терминларининг шаклланишида номинациянинг назарий тамойиллари Халмурадова Э.Х.	612